

Bibliografie

- ▶ Limba română- manual pentru clasa a VII- a. Autori: Florentina Sâmișăian, Sofia Dobra, Monica Halaszi, Anca Davidoiu-Roman, Horia Corcheș, Editura Art Educațional, București, 2017
- ▶ Sofia Dobra, Cartea mea de gramatică, cls. a VII-a, Editura Art Educațional, București, 2017, pp.66-67
- ▶ Goia, Vistian – Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu, Editura Dacia Educațional, Cluj-Napoca, 2002;
- ▶ Pamfil, Alina - Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise, Editura Paralela 45, 2006;



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții: 10.i

Obiective specifice: 6.4, 6.6

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

Activități de tip „A doua șansă – învățământ secundar inferior”

Modulul I: A.B.C.- ul comunicării

Expert curriculum limba română: Prof. Alina Felicia DUMITRU

Tema activității: **Adjectivul**

Număr de ore: 3 ore TC

1 oră CDȘ

- **Grupul adjectival** este o parte a enunțului organizată în jurul unui adjectiv (propriu-zis sau provenit din verb la participiu).
- Într-un grup de cuvinte, adjectivul poate fi :
- **-adjunct** în grupul nominal, când este atribut adjectival (Câinele *blând* n-a lătrat.)
- **-centru**, alcătuind un grup adjectival , când este determinat de un complement (prepozițional-Ea este *vrednică* de respect., indirect-Ana îi este *recunoscătoare* mamei.) sau de un circumstanțial (de mod-Este *frumoasă* ca soarele., de loc-El este *nefericit* în străinătate.,sau de un circumstanțial de timp-El este *fericit* de zile bune.)

- În calitate de centru, adjectivul are dublu rol, putând fi, în același timp, adjunct și centru: Mama *vrednică* de respect l-a ocrotit.
- Adjectivul *vrednică* este adjunct pentru substantivul *mama* și centru pentru complementul prepozițional *de respect*.
- În calitate de adjunct, adjectivul poate determina un substantiv (floare albă), dar și un substitut al acestuia (*Dumnealui mai curajos a raspuns.*)
- Când adjectivul este nume predicativ, intră într-o relație ternară cu subiectul și verbul copulativ, aparținând grupului verbal ca adjunct.

Dificultăți

- Un component specific grupului adjectival este **complementul care arată o comparație** referitoare la caracteristicile unui obiect în sens larg : Ana este mai deșteaptă decât Maria.
- **Acest complement (numit comparativ) reprezintă o noutate a Gramaticii limbii române (2005),** publicată de Academia Română .În gramatica tradițională era considerat complement **circumstanțial de mod.**Adjectivul de care depinde acest complement este la comparativ de inegalitate (Dan este mai deștept/mai puțin deștept *decât Mihai.*) și de egalitate (Dan este la fel de deștept *ca Mihai.*) sau la superlativ relativ (Dan este cel mai deștept/cel mai puțin deștept *dintre elevi.*).

- Absența mărcilor de comparație poate îngreuna stabilirea cuvântului de care depinde construcția comparativă. De exemplu, în structura *Baiat mândru ca un cocoș, ca un cocoș* poate fi interpretat ca un **circumstanțial de mod** care depinde de adjectivul *mândru* sau ca un **atribut substantival prepozițional** care depinde de substantivul *băiat*, **ambele interpretări fiind corecte.**

- **Adjectivul** este partea de vorbire flexibilă care exprimă însușirea unui obiect în sens larg.
- Adjectivul determină un substantiv sau un substitut al acestuia (pronume sau numeral cu valoare pronominală).
- Adjectivele pot fi: **propriu-zise** (emoție puternică) sau **provenite** din verb la participiu (rochie cumpărată), din verb la gerunziu (lumânare fumegândă) sau din adverb (oameni bine).
- Adjectivele sunt:
 - • variabile, când își modifică forma de vorbire; în funcție de gen și de număr au patru forme flexionare (bun), trei
 - forme flexionare (grijuliu) și două forme flexionare (limpede);
 - • invariabile, când nu își modifică forma în vorbire (bordo, ditamai).
- Adjectivul se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat

Gradele de comparație

- -pozitiv: bun
- **-comparativ de egalitate** construit cu grupurile de cuvinte tot atât de, la fel de, tot așa de, deopotrivă de bun, tot atât de bun;
- **-de inegalitate de superioritate** construit cu adverbul mai – mai bun;
- **-de inferioritate** construit cu adverbele mai și puțin – mai puțin bun;
- **-superlativ relativ de superioritate** construit cu articolul demonstrativ cel, cea, cei, cele și adverbul mai – cel mai bun;
- **-de inferioritate** construit cu articolul demonstrativ cel, cea, cei, cele și adverbele mai și puțin – cel mai puțin bun;
- **-absolut de superioritate** construit cu adverbele foarte, tare, prea – foarte bun;
- **-de inferioritate** construit cu adverbele foarte, tare, prea și puțin – foarte puțin bun.

- **Locuțiunea adjectivală** este grupul unitar de cuvinte care este sinonim cu un adjectiv și se comportă în propoziție ca adjectivul. Locuțiunile adjectivale pot avea grade de comparație.

Mijloace expresive de redare a superlativului absolut :

- -adverbe legate de adjectiv prin prepoziția de: grozav, nemaipomenit, neînchipuit, așa, at ât, oricât de bun
- -verbe la supin puse după adjectiv :frumoasă de speriat, de nespus grupuri locuționale din cale-afară de, cu totul și cu totul, peste măsură de bun;
- - adjective puse înaintea adjectivului și legate de adjectiv prin prepoziția de :putred de bogat; chinuitor de rece ;
- -adverbe provenite din substantive :singur cuc, sănătos tun, foc de frumoasă ;
- -adverbele ce și cât în enunțuri exclamative :Ce bun tort! Cât de frumoasă fată!;
- - repetarea adjectivului, a unor vocale sau consoane din adjectiv,silabisirea adjectivului : acrrru, buun, fru-moa-să prefixe (prea-, răz-, arhi-, extra-, super-, ultra-) și sufixe (-isim) ultraparfumat, rarisim.

Există adjective care nu au grade de comparație, pentru că:

- • sunt la origine, în limba latină, comparative sau superlative: superior, maxim, anterior, suprem, extrem etc.;
- • însușirea este negradabilă: viu, complet, veșnic, unic, principal etc.;
- • sensul cuvântului nu permite comparația: acvatic, biologic, petrolifer etc.
- Adjectivul stă, de obicei, după substantiv, dar poate sta și înaintea acestuia. Când stă înaintea substantivului,
- adjectivul preia, în cele mai multe contexte, articolul hotărât de la substantivul determinat: Bunul tată mă ocrotește.
- Adjectivele pot fi obținute prin derivare cu sufixe (amărui, băiețesc, darnic etc.) și prefixe (nedemn, subacvatic)
- și prin compunere (galben-pal, cumsecade).

Adjectivul se combină în propoziție cu alte cuvinte, fiind adjunct sau centru.

- **În calitate de adjunct**, adjectivul are funcția sintactică de:
 - atribut adjectival în grupul nominal; • nume predicativ în grupul verbal.
- **Atributul adjectival poate determina:**
 - un substantiv: Fata s-a bucurat de nota mare.;
 - un pronume: Dumnealui mai îndrăzneț a vorbit.;
 - numeral cu valoare pronominală: Doi mai triști scriu poezii

- Atributul adjectival se poate exprima prin:
 - • adjectiv propriu-zis, la orice grad de comparație: El are o dispoziție schimbătoare.;
 - • adjectiv provenit din verb la participiu: Emoția trăită l-a îmbujorat.;
 - • adjectiv provenit din verb la gerunziu (gerunziu acordat): Vocea tremurândă i-a dezvăluit emoția.;
 - • adjectiv provenit din adverb: Dan este un băiat bine.

- Numele predicativ se află într-o relație ternară, depinzând de subiect și de verbul copulativ: El pare vesel.
- În calitate de centru, adjectivul este determinat de:
- -complement prepozițional: El este plin de griji. El este hotărât de a spori influența lui asupra prietenilor.
- El este vrednic de respect.
- -complement indirect: Ea este recunoscătoare colegilor de clasă.
- -circumstanțial de loc :Ea este veselă la petreceri.
- -circumstanțial de timp: El este îngândurat de zile bune.
- -circumstanțial de mod: Este un copil frumos sufletește.
- -circumstanțial de cauză :Ana este slabă de nemâncată.
- -circumstanțial de scop: Este foarte atentă pentru a înțelege lecția.

- **În calitate de centru**, adjectivul are dublu rol, putând fi, în același timp, adjunct și centru, de exemplu: Fata surprinsă de emoțiile ei vorbește cu mama. Adjectivul surprinsă este adjunct pentru substantivul fata și centru pentru complementul prepozițional de emoțiile.
- **În limba română contemporană**, mai ales în limbajul colocvial, există tendința de a se folosi, cu valoare de adjectiv, prefixe sau elemente savante de compunere: A fost o petrecere super. Am un joc video.
- **O greșală frecventă** se produce astăzi la acordul în caz al adjectivului în dativ-genitiv, mai ales la adjectivele provenite din verb la participii: Prețul mobilei *cumpărată* este foarte ridicat. Adjectivul *cumpărată* nu este acordat în caz, corectă fiind forma *cumpărate*.

- Plasarea adjectivului față de substantiv este importantă și pentru sensul adjectivului. De exemplu: Am o simplă răceală. Am o problemă la simplă. În primul enunț, adjectivul are sensul de "neimportant", în al doilea are sensul de "ușor, necomplicat".
- O confuzie între adjectiv și adverb poate să apară din cauza ononimiei formei, aceasta rezolvându-se contextual: Dan este un copil dificil. (adjectiv) Este dificil de educat un copil. (adverb)

- **Un element de noutate, față de situația din gramatica tradițională, îl constituie analiza sintactică a mijloacelor expresive de redare a superlativului.** Gramatica limbii române (2005) mai mult sugerează această modalitate de analiză, dar Gramatica de bază a limbii române o recomandă explicit. Astfel, **în structuri ca nespus de frumoasă, teribil de frumoasă,** adjectivul se analizează separat, iar **adverbele sunt circumstanțiale pe lângă adjectiv.** La fel se analizează structuri precum răcit cobză, supărat foc, în care substantivele devin adverbe cu funcția sintactică de circumstanțial de mod

Bibilografie :

Sofia Dobra, Cartea mea de gramatică: clasa a VII -a, Editura ART Educațional, București 2019;

Sofia Dobra, Cartea mea de gramatică: clasa a VI -a, Editura ART Educațional, București 2019;

Sofia Dobra, Cartea mea de gramatică: clasa a V -a, Editura ART Educațional, București 2019;

Dindelegan, Gabriela Pană , Gramatica Limbii Române pentru gimnaziu, Univers Enciclopedic Gold , 2019;

Angela Bidu-Vrânceanu, Dicționar de științe ale limbii, Editura Nemira, București, 2005.